

RUDOLF STEINER:**ANTROPOZÓFIAI VEZÉRLŐ TÉTELEK**

(részlet)

Az antropozófia olyan megismerési út, mely az ember lényében lévő szellemiséget a világmindenség szellemiségéhez kívánja vezetni. Megjelenik az emberben, mint a szív és az érzés igénye. Jogosultságát azzal kell igazolnia, hogy ennek az igénynek eleget tud tenni. Elismerni pedig csak az tudja, aki megtalálja benne, amit lelke indíttatására keresnie kell. Antropozófus tehát csak olyan ember lehet, aki az ember és a világ mivoltára vonatkozó bizonyos kérdéseket olyan életszükségletnek érez, mint az éhséget és szomjúságot.

Az antropozófia szellemi módon szerzett megismeréseket közvetít. Ezt csak azért teszi, mert a fizikai észlelésre és az értelmi tevékenységre alapozott tudomány az élet útjának olyan határához vezet el, ahol az ember lelki élete el kell haljon, ha át nem tudja lépni ezt a határt. A mindennapi élet és a tudomány nem úgy vezet a határhoz, mintha ott meg kellene állni, mert maga a lélek nyitja meg az utat itt a szellemi világ látásához.

Vannak, akik azt hiszik, hogy a fizikai látás határával minden látás határa is adott. Ha ezek az emberek felfigyelnének arra, hogy hogyan jutottak e határok tudatára, akkor felfedezhetnék ebben a tudatban a határok átlépésének képességét is. A hal a víz határáig úszik; vissza kell forduljon, mert nincsenek olyan szervei, amelyekkel a vízben túl is élhet. Az ember a fizikai szemlélet határához jut; felismerheti, hogy útja közben lelki erőket szerzett, és így élhet abban az elemben, melyet a fizikai érzékelés nem fog körül.

Az embernek, hogy érzései biztosak legyenek, és akarata erőteljesen kibontakozhasson, szüksége van a szellemi világ megismerésére. Mert érezheti bár a természeti világ nagyságát, szépségét és bölcsességét a legnagyobb körben: ez a világ nem ad választ az ember saját mivoltát kereső kérdésekre. Saját lényé a természet anyagait és erőit csak addig tartja össze az élőkön mozgékony emberi formában, amíg át nem halad a halál kapuján. Azután a természet magához veszi ezt a formát. De azt összetartani nem tudja, csak szétrombolni. A nagy, szép és bölcs természet arra a kérdésre ad választ, hogy miként oldódik fel az emberi forma, de arra nem, hogy hogyan van összetartva. Ezt a kérdést ki nem olthatja semmilyen teoretikus ellenvetés az érző emberi lélekből, hacsak az el nem bódítja magát. Éppen folytonos jelenléte kell minden igazán éber lélekben mozgékonyan tartsa a vágyat, mely a világ szellemi megismerésének útjára vezet.

Mi az antropozófia

Amikor ezt a szót hallják vagy olvassák az emberek, sokan kissé ingerülten, mások őszinte kíváncsiságból – tudatlanságukat is vállalva – kérdezik, hogy ez mit jelent? Az antropológiáról már hallottak, arról se tudnak sokat, de ez ...? És akkor szokás szerint elkezdjük magyarázni, hogy: anthropos = ember, sophia = bölcsesség, a bölcsesség szeretete stb. tehát: antropozófia = az emberről szóló bölcsesség.

Most mindezt igyekezzünk elfelejteni és gondoljunk egy fára, idézzük magunk elé egy általunk szeretett fának képét, úgyis mint egy folyamatot, ahogy a magból, vagy a kis vesszőből egyszer csak elkezd nőni lefelé és fölfelé. Ahogy a kicsi fatörzs egyszerre növeszt kis gyökeret, kis lombot és a fatörzs maga a KÖZÉP. Megkapaszkodik a sűrű földben, megfogja a köveket, a homokot, az agyagot, táplálja törzsét, lombját és nyújtózik egyre feljebb. Lombkoronája sűrűsödik a magasban, egyre jobban kívánja az eget, a szelet, s a fényt. Gyökere gyarapodik a mélyben. Láttunk hatalmas fákat, amelyek szinte függőlegesen leszakadó sziklaoldalakon, majd derékszögben kanyarodva tartanak az ég felé és gyökereik szinte föld nélkül ölelik és tartják a sziklát. Hogyan?

A szikla táplálja a gyökereket, a fa itt a legkeményebb ásványiságot közvetlenül kapcsolja össze a nap és a csillagok fényével. A Föld kristályeredetét köti össze az egyedül látható anyagtalannal, a fénnel. A föld sötét elemébe mélyen kapaszkodik, ezeket el nem engedő gyökereken keresztül erőik áramlanak felfelé. A rezdülő, suhogó szelekben a könnyű táncot lejtő leveleken át pedig a nap és a csillagok fénye surran a törzsbe és le a gyökereken át a földbe. A fatörzs a nagy találkahely, itt öleli egymást sötétség és fény. Ezek vagyunk mi, ez az ember.

A fa: a valóság, mese, kép, jelkép, őskép, szimbólum, misztérium. Meditáció tárgya: az ember lefelé, az ember fölfelé. Ember a mélybe, ember az égbe.

A mélyből jön, a magasba tart. De az égben már megvan, amikor lent elkezdődik, s elindul. Mindenhol önmaga, de ezt igazán sehol sem tudja. Csak sejtelmek gyötrik, égről is földről is. Ilyenek vagyunk nagyjából ez a helyzetünk ma a világban. A sejtelmek! Igen, ezek gyötrőek, sokszor kétségbeesítőek. Kérdéseket szülnek, amelyekre nincs válasz. Túl sötét van, terjeng a homály, kevés a fény, nem látunk jól, csak tükör által homályosan, csak a tükrözöttet észleljük. Színről-színre, közvetlenül látni, közvetlenül tapasztalni nincs érzékszervünk. Sejtjük, hogy lehetne, szeretnénk is ha lenne, törekszünk is erre, hiszen erről beszél, ír Rudolf Steiner, erről szól az antropozófia.

Az antropológia tehát arra való biztatás, hogy a világ szellemi alapjai az emberben lévő szellemi csírával azonos minőséget hordoznak és viszont, és hogy ez a kettő összeköthető egymással. Így az antropológia az emberben lévő szellemet kívánja elvezetni a világban lévő szellemi princípiumhoz.

Mai szkeptikusan tudományos gondolkodásunk számára ez igen merész törekvés. Gondoljuk meg, hogy ezekről és hasonló kérdésekről régen a filozófia elmélkedett. Az alapvető és végső, az anyag, a szellem lényegére vonatkozó kérdéseket utoljára a XIX. századbeli nagy német filozófusok tették fel, s ezek azóta is függőben vannak, a tudományos érdeklődés egyre csökkenő fényében. A filozófia ma már csak szemantikával, logisztikával, nyelvfilozófiával és hasonló peremproblémákkal foglalkozik. A mai filozófiai szakirodalom és a folyóiratok szinte olvashatatlanok, csak kevés „valódi szakember” érti ezeket.

A nagy kérdések azonban az emberek szívében változatlanul fellobbannak. Tudományosan korszerű törekvés e téren a fizikusoknak, s a különféle természettudományok határterületein kóborló kutatóknak mezőelméleti kutatásainál észlelhető, ahol még időnként eggyel továbblépnek a már régen semmivé vált anyag matematikai struktúráiban, de egységes világmagyarázatot, világegyenletet nem lelnek.

Az élő jelenség a tudattalan mélyeiből feltörő tömeges érdeklődés, amely közönségesen az ezoterekushoz, a misztikushoz való vonzódásként jelenik meg. Ennek tápot és kielégülést a New-Age különböző zsongító irányzatai a drogok, a modern sámánizmus stb. nyújtanak és eleve lefoglalják, elterelik az egyébként mély lelki-szellemi gyökerekből táplálkozó indítékot.

A homályos látás, az igazi megismerésre való alkalmatlanság egyébként is emberi tudatunk állapotának jelenlegi sajátossága. Amikor az emberben feldereng e tudatállapot elégtelenségének és hiányosságainak felismerése és az igény ennek túllépésére, akkor nagy baj, ha rögtön megjelennek az eltérítők, az azonnali kielégítők, a hétvégi tanfolyamokon magas szellemi élményeket nyújtó boldogságforrások.

Az antropológia mindezekhez képest rögzös és fáradságos út, a világ és az ember szellemi megismerésének alapelemeit kínálja, a Rudolf Steiner által feltárt és ajánlott módszerekkel. Úgy tűnik, hogy antropológia ismeretanyagként és módszerként egyaránt élő és korszerű, sőt a kezdetektől eltelt idő, ez a majdnem 100 év egyre több mellette szóló érvet sorakoztat fel. Az életben, a mindennapi gyakorlatban is igen sok területen hatékonyan bizonyultak az antropológiai ihletésű gondolatok. Ezekről: pld. a Waldorf pedagógiáról, a biodinamikus mezőgazdaságról, az euritmiairól, az antropológus orvostudományról, a hármas tagozódású társadalmi berendezkedésről, stb. külön tájékoztatjuk a Tisztelt Olvasót.

Az antropológia jegyében végzett belső munka az ember lelki, szellemi életében jelentős változásokat képes létrehozni, elsősorban azzal, hogy szinte kényszeríti önmagunk jobb megismerésére. Minthogy az ember belső világából fakad minden igazi idea, iniciatíva, jó

kezdeményezés, szinte minden történés a világban azon múlik, hogy az emberek mit akarnak és mit tesznek akaratuk megvalósításáért, ezért azt gondoljuk, hogy az embert, mint tudatos individuumot hatalmas felelősség terheli. Az ennek elviseléséhez szükséges belső erő egyik forrása lehet az antropológia által ajánlott út – a megismerési út – és az ehhez tartozó módszerek. Hová eresztjük le gyökereinket, honnan táplálkozunk, hová növeljük lombkoronánkat, mit küldünk fel a légből és a fényből mit hozunk a földre?

Az antropológiát egyrészt önmagában is megújulni képes, de a világ számára is teljesen új szellemi forrásnak és kezdeményezésnek tekintjük, mert a hagyományos emberi gondolkodást – a tudományos, a művészi és a vallásos alapokon nyugvó gondolkodást is – képes új utakra terelni és saját belső életünkben is új motívumként megjeleníteni. Mindaz, ami Rudolf Steiner életműve és antropológiaként jelent meg a XX. század elején, tartalmazza egyrészt az ősi kultúrák „ősbölcsességét”, másrészt szervesen foglalja ezeket össze a görög- zsidó-keresztény európai kultúra eredményeivel. Mindezt távlatosan, az időben messze vissza és messze előrenyúlva, tudományos és művészi fantáziánkat is kielégítve tárja fel. Ami örök és időtlen azt minden nemzedék – ha ráébred – újként éli át. Az időtlen ezért mindig „divatos”, élménye pedig „modern”. Az antropológiát, ezért korszerűnek, a posztmodernnek is meghaladóan aktuálisnak tekintjük és az európai kultúra szerves részeként képviseljük.

Szilágyi Péter □

<http://www.freeweb.hu/antropozofia/>

<http://www.antropozofiai-tarsasag.hu/>